

האוזן כשדרך להסירם (אור זרוע ב, פד). ■ וכן נפסק להלכה (ש"ע) ורמ"א א"ח ה שג, ח).

היא של אלמוג וחוקמה של מתכת טהורה, כדין פשוטי כלי עץ (רש"י) שאינם מקבלים טומאה (משנה כלים ב, א, הובאה בגמ' לעיל טז, א). ומקום מושב החותם אינו נחשב בית קיבול, כיון שבית קיבול העשוי להתמלא אין שמו בית קבול (תוס' לעיל נב, ב) לאחר שהתמלא (ריטב"א בשם תוס'). ויש שכתב, שגם קודם שהתמלא אין שמו בית קיבול אם עשוי כדי להתמלא לעולם, כמו מושב החותם שעשוי כדי לקבוע בו את החותם לעולם (תוס' ר"ד שם).

המשך מדף ס.

ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה, אבל בקמיע מומחה מותר, שתכשיט הוא לחולה כאחד ממלבושיו (רש"י), מה שאין כן קמיע שאינו מן המומחה, אף שנושאו בדרך תכשיט ומלבוש, אינו נחשב תכשיט גמור לחולה, ומכל מקום אינו חייב חטאת משום שהוא דרך מלבוש (רמב"ם שבת יט, יד ושפת אמת). ויש שכתב, שאינו נחשב כלל תכשיט, ומכל מקום מספק אינו חייב חטאת, כי שמא יועיל לרפאו [שאז יתברר שהוא תכשיט כמו בקמיע מומחה] (מג"א שח, נו. והמהרש"ל להלן דחה ש'אינו חייב חטאת' משמע בודאי ולא מספק, והאליה רבה שא, מד הוסיף, שנשמט ממנו הרמב"ם לעיל). ויש שכתב, שגם קמיע שאינו מן המומחה נחשב תכשיט גמור לחולה, שאף שאין התועלת ממנו ברורה, די בכך שהאדם הנושאו סבור שתהיה לו תועלת ממנו כדי שיחשב כתכשיט (ש"ת מהרש"ל מז). והטעם שאסרו חכמים לצאת בו, הוא משום שאינו סומך על כך שיועיל לו ויש חשש שמא יסירו ויעבירו ברשות הרבים, אבל בקמיע מומחה אין חשש כזה, כיון שסומך עליו שיצילו מהחולי ולא יבוא להסירו מעליו (מאירי).

ולא בשריון ולא בקסקא ולא במנפים, משום מראית העין (רש"י להלן סד, ב), שנראה שיוצא להילחם בשבת (ר"ן על הרי"ף). ויש שפירש, שכיון שהדרך לצאת בהם רק למלחמה, דומים הם למשווי ולפיכך אסרו חכמים לצאת בהם (תוס' רא"ש להלן סג, א). ■ להלכה, אסור לצאת בהם משום מראית העין (ש"ע א"ח ח שא, ז ומשנ"ב כה).

גמרא. באותה שעה אמרו אל יצא אדם בסנדל המסומר בשבת, שהמעשה אירע בשבת כמפורש בגמ' להלן, ומעין המאורע אסרו (רש"י). ואף בזמן הזה שאין שעת השמד לא בטלה הגזירה, כי לא עמד בית דין וביטלה (ירושלמי), ועל אף שבטל טעם הגזירה, שאין חשש סכנה שתיגרם מסנדל המסומר, אינה בטילה מאליה (אור זרוע ב, פד, א). ויש שביאר, שטעם הגזירה הוא כדי שלא יזכרו בתקלה שאירעה להם ביום זה מחמת הסנדל המסומר [כמבואר בגמ' להלן שהמעשה אירע בשבת], ותיהפך שמחת שבת ויום טוב לאלב [כמבואר בגמ' להלן שגם ביום טוב אסרו], וימנעו ממצות העונג והשמחה בהם (ר"י מלוני, ריטב"א, ח' מיוחסים לר"ן).

המשך מדף ס:

ויסמיניך עד דאתא מפומבדיתא לסורא חסר תרתי, שבפומבדיתא התירו לו עשרים וארבע מסמרות, וכשהלך מפומבדיתא לסורא בדרכו לארץ ישראל, נפלו מהסנדל שתי מסמרות בדרכו. והוה הסימן, שבסורא פוחת מנין המסמרות בסנדל

בעלמא (רמב"ן). ויש שכתב, שאין בה משום כלאים כיון שהיא קשה, ובדבר קשה לא אסרו חכמים משום כלאים באופן שאינו טווי שמוותר מהתורה (תוס'). ולדעה שהיא חתיכת בגד מזהב שקבועים בה אבנים טובות, אין בה משום כלאים כיון שאין הבגד עיקר אלא הזהב והאבנים הטובות (תוס'). ויש שפירשו, שאין בה משום כלאים כיון שאין דרך חימום בכך (רמב"ם כלאים י, כ, ורמב"ן).

המשך מדף נח.

וכלי ארמה, העשויים מטיט ומתייבשים בחמה, ללא צירוף בכבשן ככלי חרס (ע"פ רש"י כאן, תוס' מנחות סט, ב). ובמקום אחר פירש, שנעשים ע"י חקיקה ככלי אבן, מסוג אדמה שהיא כאבן רכה, ואינם ככלי חרס הנעשים מטיט שמגבלים אותו במים ומצרפים בכבשן (ע"פ רש"י לעיל טז, ב, ויומא ב, א ומגיני שלמה ביצה לב, א). **אין מקבלין טומאה**, שאינם קרויים כלים לענין קבלת טומאה (רש"י לעיל שם), לפי שלא נמנו בתורה במנין הכלים המקבלים טומאה (פיה"מ כלים י, א).

שמע מינה של מתכת שמע מינה ■ להלכה, אסור לעבד לצאת בחותם שעשה לו רבו להראות בו שהוא עבדו, אלא אם הוא של טיט ותלוי בצוארו, שאז אין חשש שיסירו, אבל בחותם בכסותו אפילו של טיט, או בשל מתכת אף בצוארו, אסור, מהטעמים שהתבארו בסוגייתנו. ואם העבד עשה החותם לעצמו, אפילו בשל טיט ובצוארו אסור (רמ"א א"ח דש, א, ומשנ"ב שם, יז-י).

דמחא ביה ממחא, שארגו בבגד, שאז אין חשש שיפול (רש"י). ולא גזרו משום שאינו ארוג, לפי שזוג הוא לנוי וראוי לאורגו בכל בגד, ולא רצו להטריח להסיר את הזוג הארוג מכל הבגדים ולגנות בכך את נוי הבגד. אבל בחותם של עבד, אסור גם בארוג משום שאינו ארוג, לפי שאין דרך לעשותו אלא בבגדו של העבד ולא בכל הבגדים (תוס'). ויש שכתב, שגם בחותם של עבד מותר לצאת בארוג, והתנא סתם לאסור בחותם שבכסותו של עבד, לפי שסתם חותם אין דרך לאורגו (ריטב"א). ■ להלכה, יש שכתב לאסור בחותם של עבד גם בארוג [וכדעת התוס'] (תוספת שבת דש, י, וכן מבואר במשנ"ב שא פא-פב).

המשך מדף נו:

רסוקא - חתיכת מעיל רחבה (רש"י), אי אית ליה מפרחיתא, רצועות לקושרו בהם (רש"י) **שרי, ואי לא אסיר**, שמא יתרו הקשרים ויפול ותעבידו ברשות הרבים (רש"י). ויש שפירשו, ש'רסוקא' היא חגורת עור, ו'מפרחיתא' הם חוטים המצדדים העשויים לנוי, שכשייש אותם נחשב תכשיט ומותר לצאת בו, וכשאין אותם, נעשה כמשווי ואסור (ר"ה ורי"ף), לפי שאין דרך לחגור את ה'רסוקא' לשם מלבוש אלא לשם נוי, וכשאין בו את אותם חוטים לנוי, אין חוגרות אותו ונחשב למשווי (ב"ה על הרי"ף שם). ■ להלכה, מותר לצאת ברסוקא רק אם יש לו רצועות לקושרו בהן, ואם לא, אסור שמא יפול ותבוא להביאו [וכפירוש רש"י] (ש"ע א"ח שג, ו, ומשנ"ב שם יז).

נמי האף, אבל נזמה האוזן מותרים, שאין חוששים שתסירם לפי שטורח הוא לה, מפני שאזניה מכוסות בקישורי שערותיה (רש"י). אך במקום שנוהגות גלגות האוזניים, אסורה לצאת בנזמי